

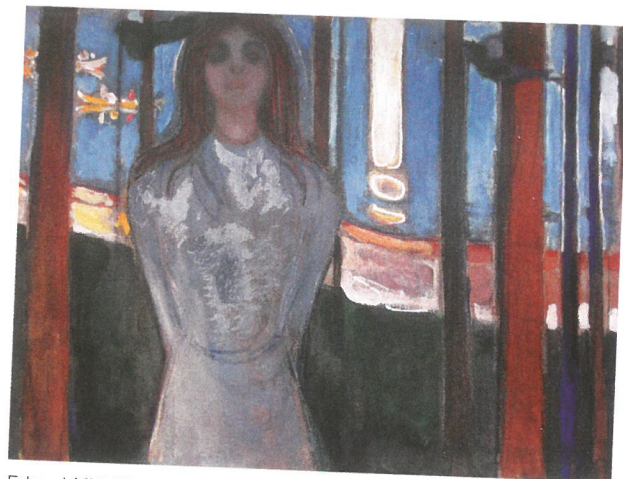
SÉTÁNY, 1938 KÖRÜL

Olaj, vászon, 80x100 cm
Jelzés nélkül

Kikiáltási ár: 20 000 000 Ft
Starting price: 80 000 EUR

REPRODUKÁLVA:

- S. Nagy Katalin: Farkas István.
Arthis Alapítvány, Budapest, 1994. 139. oldal

Edvard MUNCH: La voix, 1895–1896, Museet Munch, Oslo

ELSZIGETELTSÉG

Farkas István helyét nem könnyű kijelölni a 20. századi magyar művészet történetében. Festészete éppúgy szemben állt kora hivatalos irányzataival, mint Csontváryé, Mednyánszkyé, Gulácsy, vagy Derkovitsé. Mint festő, hozzájuk hasonlóan magányos és rokontalan volt. Mednyánszky útjáról indulva a szürrealizmus szorongásos álmvilágáig jutott el, anélkül azonban, hogy bármiféle stílári kapcsolatra került volna első mesterével. Festői kifejezőmódját a párizsi iskola alakította ki, amelyből még azelőtt kivált, mielőtt ott otthonra lelhetett volna. Talajtalan maradt itthon is, a poszt-nagybányai festészettel csak néhány kisebb jelentőségű alkotása mutat halvány stílusbeli rokonságot, valóban maradandó értéket képviselő, döbbenetes figurális víziói azonban teljesen idegenek maradtak a Grasham-kör asztaltársasága számára. „Aligha akad a képek között olyan, amely ma népszerűségre számíthatna – írja róla Lyka Károly egyik cikkében – amit ő fest az itthon nem kell”.

BÁNAT

Elszigeteltségében „értői” is akadtak, akik ugyanúgy aggodva szemlélték az egyre kilátástalanabb elszigeteltség felé imbolygó ország sekélyes művészeti közéletét. Ilyen volt Radnóti Miklós, aki naplójában néhány sort is szentelt Farkas személyiségének a művész Tamás Galériában rendezett kiállítása kapcsán, 1943-ban. „... bátrabb és szabadabb, mint társai, nem érdekli, hogy mit csinál a «többi», hogy mit «lehet» ma csinálni, hogy (persze tudatlan ez,

mint ahogy az ellenkező folyamat) nem rakom fel ezt a színt, pedig ideérezem mert kiröhögnek ..., vagy mit ír Kállay Ubul, vagy pláne Elek bácsi, ha megcsinálom, tesz a világra.”

Farkas a Singer és Wolfner tulajdonosaként a végsőkig törekszik alkotói szabadságának megőrzésére. Sokat utazik, sőt fenntartja párizsi műtermét is, de festésre egyre kevesebb ideje marad. Elkedvetleníti a meg nem értettség, a kollégák érdektelensége, akik elsősorban a nagyhatalmú igazgatót és nem a művészt látják benne. Visszavonult zárkózott életet folytat, nem vállal részt az egyes művészeti társaságok munkájában sem.

SZORONGÁS

Bár Farkas, aki születésétől fogva családi helyzetéből adódóan bármit megengedhetett volna magának, egyáltalán nem foglalkozott evilági dolgokkal; sőt festészetével finoman szólva sem a „dolce vita” életérzésnek hódolt. Gyánús ellenségnek nézte a világot – ember és tájat egyaránt. Talán csak távolabb látott kortársainál; érezte a levegőben a 20. századi polgári kultúrájának totális kiüresedését, a modern emberi lét talajtalanságát, a semmibe vetettség és az üresség nyomasztó közegét. Alakjai, miként vészjósló tájképei is egy olyan világ végérvényes elmúlásának hírnökei, amely az Osztrák-Magyar Monarchiában élte fénykorát és a harmincas évek egyre alantasabb és átláthatatlanabb viszonyai között bomlott meg végérvényesen.

Kaszás Gábor